

Aanvullend natuuronderzoek

Schoolgebouw Boterstraat in Winterswijk

In opdracht van Gemeente Winterswijk

Colofon

Rapportnummer	1486
Projectnummer	2233
Opdrachtgever	Gemeente Winterswijk
Contactpersoon	G. de Lange
Opdrachtnemer	Staring Advies Jonker Emilweg 11 6997 CB Hoog-Keppel 0314 641910 info@staringadvies.nl www.staringadvies.nl IBAN NL87 RABO 03 88 40 73 44 Btwnr NL8076.79.616.B01 KvK 09100544
Auteur(s)	S. Wamelink
Controle	Drs. L.M.A. Witjes
Status	Definitief
Datum	Januari 2015
Foto voorblad	Schoolgebouw Boterstraat
Wijze van citeren	Wamelink, S., 2014. Aanvullend natuuronderzoek, schoolgebouw Boterstraat in Winterswijk. Staring Advies, Hoog-Keppel

Eigendom

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever. Het rapport blijft eigendom van de opdrachtgever. Niets uit dit rapport mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d. m. v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde natuurwet- en regelgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Staring Advies accepteert daarom op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van eventuele beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Staring Advies uitgevoerde onderzoek neemt. Staring Advies is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Staring Advies; opdrachtgever vrijwaart Staring Advies voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Kwaliteitszorg

Staring Advies is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het Netwerk Groene Bureaus is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus. Het Netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoud

Colofon	1
1 Inleiding	3
2 Gebiedsbeschrijving	4
2.1 Beschrijving van het onderzoeksgebied	4
3 Het natuuronderzoek	6
3.1 Methode	6
4 Resultaten	8
4.1 Gierzwaluw	8
4.2 Steenmarter	8
4.3 Vleermuizen	8
5 Toetsingskader	10
5.1 Effecten op de gierzwaluw	10
5.2 Effecten op de steenmarter	10
5.3 Effecten op de vleermuizen	10
6 Wettelijke consequenties	12
6.1 Wettelijke consequenties gierzwaluw	12
6.2 Wettelijke consequenties steenmarter	12
6.3 Wettelijke consequenties vleermuizen	12
7 Conclusie	13
7.1 Conclusie gierzwaluw	13
7.2 Conclusie steenmarter	13
7.3 Conclusie vleermuizen	13
8 Maatregelen	14
Bijlage 1 Verspreidingskaart gewone dwergvleermuis – alle waarnemingen	18
Bijlage 2 Verspreidingskaart gewone dwergvleermuis – per veldbezoek	19
Bijlage 3 Verspreidingskaart gewone dwergvleermuis – gebruik onderzoeksgebied	20
Bijlage 4 Verspreidingskaart laatvlieger – alle waarnemingen	21

Bijlage 5 Verspreidingskaart laatvlieger – per veldbezoek.....	22
Bijlage 6 Verspreidingskaart laatvlieger – gebruik onderzoeksgebied	23

1 Inleiding

In het kader van de mogelijke ontwikkelingen op de locatie 'Schoolgebouw Boterstraat' te Winterswijk is het noodzakelijk het onderzoeksgebied ecologisch te beoordelen in het kader van de Flora- en faunawet. De heer De Lange van de gemeente Winterswijk is betrokken bij de plannen en heeft Staring Advies gevraagd voor het uitvoeren van een quickscan natuurtoets. Op basis van de resultaten van de quickscan natuurtoets (SSA rapportnummer 1234) blijkt dat binnen het onderzoeksgebied gericht onderzoek noodzakelijk is naar gierzwaluw, steenmarter en vleermuizen.

In deze rapportage worden de resultaten van het aanvullend onderzoek besproken en getoetst aan het wettelijk kader van de Flora- en faunawet. Het aanvullend onderzoek is met name gericht op vaste rust- en verblijfplaatsen van gierzwaluw, steenmarter en vleermuizen.

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Beschrijving van het onderzoeksgebied

2.1.1 Gegevens onderzoeksgebied

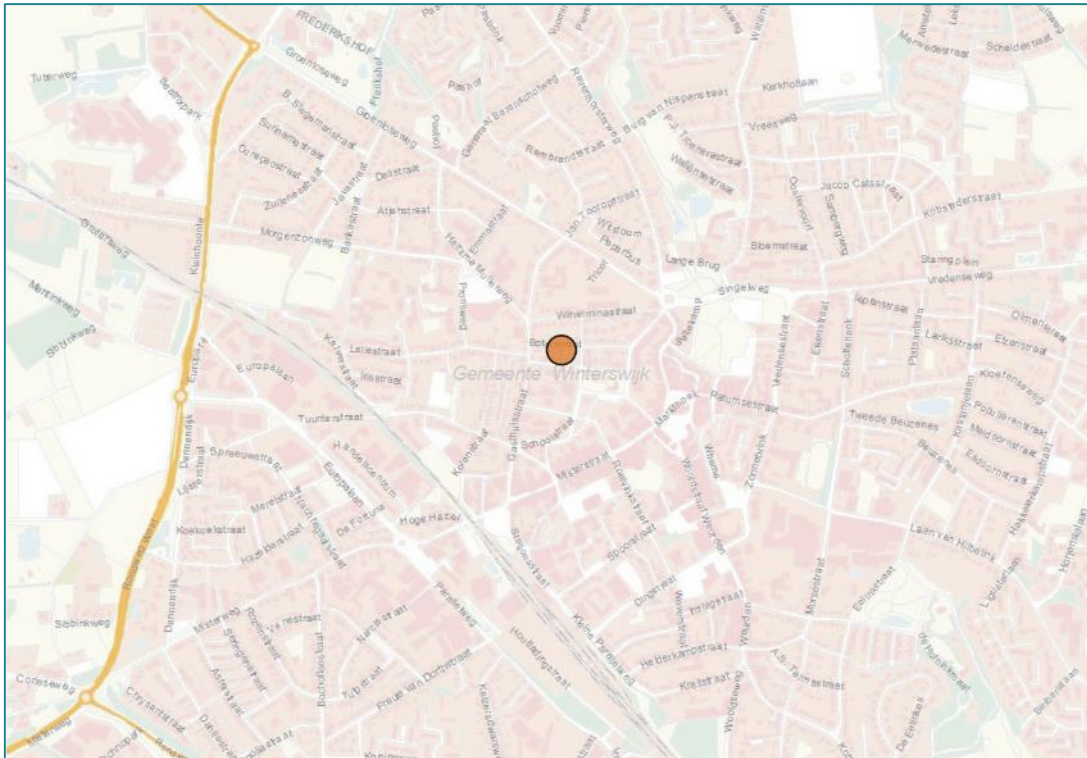
Locatie: Boterstraat (Beatrixschool)
Plaats: Winterswijk
Gemeente: Winterswijk
Provincie: Gelderland

2.1.2 Beschrijving van het onderzoeksgebied

Het plangebied ligt in de bebouwde kom van Winterswijk (zie figuur 1 en 2). Het terrein betreft een schoolgebouw met bijbehorend schoolplein (Beatrixschool). Aan de noordzijde grenst het plangebied aan de Boterstraat. Aan de zuidzijde grenst het plangebied aan de woningen langs de Beukenhorstweg. Aan de westzijde aan de Gasthuisstraat en aan de oostzijde aan de Jan Stienstraweg (zie figuur 2). De omgeving van het plangebied bestaat voornamelijk uit bebouwing, met verspreid een aantal groenstructuren in de vorm van boomgroepen, solitaire bomen, laanbomen en plantsoenen. Het schoolgebouw bestaat uit twee gedeelten die via een tussenbouw met elkaar verbonden zijn. Het oostelijk deel is de nieuwbouw, het westelijk gedeelte is ouder. Op het schoolterrein is naast het schoolgebouw een klein bijgebouw en een fietsenstalling aanwezig. Tussen de oud- en de nieuwbouw is een tuin met diverse beplantingen te vinden. Aan de voorzijde van het school staan op het schoolplein ook enkele bomen. De overige ruimte wordt ingenomen door verhard oppervlak.

2.1.3 Geplande werkzaamheden

De plannen voor het plangebied zijn nog in de oriëntatiefase. In de stedenbouwkundige verkenning worden verschillende scenario's gepresenteerd, met zowel (gedeeltelijk) behoud van de huidige bebouwing als volledige sloop en nieuwbouw. Er zal uiteindelijk woningbouw met parkeergelegenheid gerealiseerd worden in het plangebied.

Figuur 1. Ligging van het plangebied (oranje).

Figuur 2. Luchtfoto van het plangebied (oranje).

3 Het natuuronderzoek

3.1 Methode

Het onderzoek heeft in de periode maart tot en met september 2014 plaatsgevonden (zie tabel 1). Hieronder staat voor de verschillende soortgroepen beschreven hoe het onderzoek is uitgevoerd.

Veldbezoek	Datum	Tijd		Weer				Wind Bft		Neerslag mm
		Begin:	Eind:	Temperatuur °C	Bewolking %	Begin:	Eind:	Begin:	Eind:	
GIERZWALUW										
1	13-6-2014	20:00	21:00	20 °C	20 °C	0%	0%	2 Bft	2 Bft	0
2	14-7-2014	20:00	21:00	20 °C	20 °C	0%	0%	2 Bft	2 Bft	0
STEENMARTER										
1	13-6-2014	18:45	20:00	20 °C	20 °C	0%	0%	2 Bft	2 Bft	0
VLEERMUIZEN										
1	3-4-2014	20:15	22:30	20 °C	14 °C	50%	50%	2 Bft	2 Bft	0
2	28-4-2014	21:00	23:30	15 °C	12 °C	100%	100%	1 Bft	1 Bft	0
3	23-5-2014	21:30	23:45	20 °C	15 °C	75%	75%	2 Bft	2 Bft	0
4	23-6-2014	22:00	0:00	17 °C	12 °C	50%	50%	2 Bft	2 Bft	0
5	11-8-2014	21:15	23:15	18 °C	15 °C	50%	50%	3 Bft	3 Bft	0
6	18-9-2014	20:00	22:45	23 °C	17 °C	50%	50%	1 Bft	1 Bft	0

Tabel 1. Bezoekdata veldbezoeken.

3.1.1 Gierzwaluw

Het schoolgebouw aan de Boterstraat is potentieel geschikt als broedlocatie voor deze jaarrond beschermde soort. Om te bepalen of het schoolgebouw in gebruik is als broedlocatie zijn twee onderzoekronden uitgevoerd in de periode mei t/m juli, met de nadruk op de meest geschikte periode (1 juni-15 juli). In de periode 1 mei-1 juni zijn niet alle broedvogels aanwezig, na 15 juli vliegen de jongen al uit. Tijdens beide veldbezoeken zijn mogelijke nestgelegenheden geïnspecteerd op gebruik en is gelet op laagvliegende vogels.

3.1.2 Steenmarter

Het schoolgebouw aan de Boterstraat is potentieel geschikt als verblijfplaats voor de matig beschermde steenmarter (Flora- en faunawet, tabel 2). Het voorkomen van de steenmarter is alleen ontheffingsplichtig wanneer er vaste verblijfplaatsen aanwezig zijn. Om dit vast te kunnen stellen is één onderzoeksrondte uitgevoerd tijdens de voortplantingsperiode van steenmarters (1 maart – 1 september). Hierbij is het schoolgebouw intensief onderzocht op sporen van steenmarters (prooiresten, uitwerpselen, latrineplekken, pootafdrukken, knaagsporen bij dakgoten, etc.).

3.1.3 Vleermuizen

Het totaal aantal veldbezoeken is gebaseerd op de landelijke richtlijnen voor vleermuisonderzoek (vleermuisprotocol 2013) in relatie tot de grootte, overzichtelijkheid en aantal te verwachten soorten in het te onderzoeken gebied. Voor dit onderzoek zijn in

totaal zes avond/nacht- en ochtendbezoeken aan het onderzoeksgebied gebracht. Tijdens de bezoeken is zowel visueel als auditief onderzoek uitgevoerd. Het doel van dit onderzoek was het in kaart brengen van de aanwezige vleermuissoorten en het vaststellen van de functie van het gebied voor de betreffende soorten. De veldonderzoeken zijn zodanig in het seizoen uitgevoerd dat de te verwachten soorten vleermuizen en hun gebruik (foerageren, migreren, voortplanten e.d.) waar te nemen waren.

Visueel onderzoek

Tijdens deze bezoeken is voor zonsondergang gestart met een visuele inspectie van het schoolgebouw. Hierbij is gezocht naar kieren, gaten, invliegopeningen in de vorm van hoekpannen e.d. die geschikt lijken als verblijf voor gebouwbewonende vleermuizen. Hierdoor kon het daaropvolgende auditieve onderzoek naar vleermuizen gericht worden uitgevoerd. Het onderzoeksgebied is lopend doorzocht waarbij eveneens de directe omgeving is geïnventariseerd.

Auditief onderzoek

Naast het visuele onderzoek is auditief onderzoek uitgevoerd met behulp van batdetectors. Het onderzoek is uitgevoerd met behulp van de batdetector Pettersson D240x. Met deze detector kunnen de door vleermuizen gemaakte ultrasone geluiden hoorbaar worden gemaakt waardoor de soorten op naam gebracht kunnen worden. Het onderzoek heeft zich specifiek gericht op verblijfplaatsen en balts- en paarlocaties.

4 Resultaten

4.1 Gierzwaluw

In het onderzoeksgebied zijn tijdens het veldonderzoek geen vaste rust- en verblijfplaatsen van de gierzwaluw en eventueel andere jaarrond beschermde soorten als huismus aangetroffen. In de directe omgeving zijn tijdens het veldonderzoek exemplaren van de jaarrond beschermde huismus aangetroffen. Tijdens beide veldbezoeken (13 juni en 14 juli) zijn enkele hoogvliegende exemplaren van de gierzwaluw waargenomen. Deze vogels hadden geen directe verbinding met het onderzoeksgebied en het schoolgebouw. De mogelijke vaste rust- en verblijfplaatsen van deze soort bevinden zich echter buiten het onderzoeksgebied, waaronder de woonhuizen langs de Boterstraat en de Beukenhorstweg. De huismus kan het onderzoeksgebied incidenteel als foerageerlocatie gebruiken.

4.2 Steenmarter

In het onderzoeksgebied zijn tijdens het veldonderzoek geen vaste rust- en verblijfplaatsen of sporen (prooiresten, uitwerpselen, latrineplekken, pootafdrukken, knaagsporen bij dakgoten etc.) aangetroffen. Incidenteel gebruik van het plangebied door de steenmarter is mogelijk. De vaste rust- en verblijfplaats van de soort bevindt zich buiten het onderzoeksgebied.

4.3 Vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken zijn de volgende vleermuissoorten waargenomen:

- Gewone dwergvleermuis
- Laatvlieger

Om de gebruiksfunctie van het gebied door de verschillende vleermuissoorten te verduidelijken wordt ook kort de habitateisen per soort beschreven.

4.3.1 Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis vindt zowel 's zomers als 's winters een verblijfplaats in gebouwen. In de zomer gebruiken ze vooral spouwmuren en betimmering van woonhuizen. Kraamkolonies worden begin mei gevormd en bestaande uit tientallen vrouwtjes. Begin juni worden de jongen geboren en na 4 tot 8 weken zijn de jongen vliegvlug. De paartijd is in augustus en september. De gewone dwergvleermuis gaat van november tot februari in winterslaap.

Gewone dwergvleermuizen jagen in gesloten tot half open landschap. Gewone dwergvleermuizen jagen in de beschutting van uiteenlopende opgaande elementen. Hierbij zijn waterpartijen en beschutte oevers van beken en vijvers favoriet als jachtgebied.

Gewone dwergvleermuizen zijn plaats getrouw, maar gebruiken meerdere verblijfplaatsen en verhuizen relatief vaak. Ze jagen hoofdzakelijk binnen een straal van 2-5 km van de verblijfplaats. In de zoogperiode (juni-juli), als de vrouwtjes 's nachts één of meer keer terugkeren om hun jong te zogen, vliegen ze niet verder dan maximaal 3 km. Vliegroutes volgen zoveel mogelijk lijnvormige structuren.

Resultaten natuuronderzoek

In het gebied zijn enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen aangetroffen. Tijdens de veldbezoeken op 23 mei en 23 juni zijn enkele uit het gebouw vliegende gewone dwergvleermuizen vastgesteld. Op 23 mei werden minimaal 8 uitvliegende exemplaren vastgesteld en op 23 juni vlogen minimaal twee exemplaren uit het schoolgebouw. De dieren zijn uitvliegend aan de oostgevel van het westelijke gedeelte / gebouw aangetroffen. Enkele van de uitvliegende dieren zijn daarna kort foeragerend in de tuin tussen de westelijke en oostelijke gedeelten / gebouwen (oud- en nieuwbouw) aangetroffen. Deze foeragerende dieren vlogen vervolgens, via de Boterstraat, de bebouwde kom van Winterswijk in.

4.3.2 Laatvlieger

De laatvlieger is een bewoner van gebouwen. Kraamkolonies worden in april gevormd en bestaan uit enkele tientallen vrouwtjes. Na vier tot vijf weken, rond half juli, zijn de jongen zelfstandig. Zodra de jongen uitvliegen, vallen veel kraamkolonies uiteen, al blijven sommige kolonies tot eind september intact. Mogelijk blijft een deel van de kolonie op de plekken overwinteren. Van november tot eind maart houden laatvliegers een winterslaap.

Laatvliegers foerageren in open en halfopen landschappen, altijd op enige meters afstand van opgaande begroeiing. Ze volgen vaak korte, vaste vliegroutes. Veelal jagen ze eerst enige tijd groepsgewijs (concentratie) op vaste plaatsen dicht bij de verblijfplaats. Na een tijdje verlaten ze deze sociale foerageerplek en verspreiden ze zich over een groter gebied. Hierbij vliegen ze rechtstreeks naar het foerageergebied en steken soms grote open stukken over. De laatvlieger foerageert meestal binnen één en maximaal drie kilometers van hun verblijfplaats.

Resultaten natuuronderzoek

Eén foeragerende laatvlieger is, tijdens de nazomerbezoeken, in het onderzoeksgebied aangetroffen. Er zijn geen vaste verblijfplaatsen in het onderzoeksgebied vastgesteld. Deze vaste verblijfplaats(en) bevinden zich buiten het onderzoeksgebied.

5 Toetsingskader

5.1 Effecten op de gierzwaluw

Gedurende de verschillende onderzoeksronden zijn in het onderzoeksgebied geen vaste rust- en verblijfplaatsen en, uitgezonderd van enkele hoogvliegende vogels, exemplaren aangetroffen van de jaarrond beschermde gierzwaluw.

5.2 Effecten op de steenmarter

Gedurende het onderzoek zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen aangetroffen, sporen gevonden of zichtwaarnemingen gedaan van de steenmarter.

Incidenteel gebruik vanuit (mogelijk) aanwezige vaste rust- en verblijfplaatsen net buiten het onderzoeksgebied kan niet uitgesloten worden. Het onderzoeksgebied maakt echter geen essentieel onderdeel uit van het leefgebied van de steenmarter.

De geplande werkzaamheden leiden niet tot het in gevaar brengen van het voortbestaan van de steenmarter. De gunstige staat van instandhouding van de steenmarter in de directe omgeving van het onderzoeksgebied blijft gewaarborgd.

5.3 Effecten op de vleermuizen

Gedurende de vleermuisronden zijn in het onderzoeksgebied waarnemingen gedaan van de volgende vleermuissoorten: gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

De voorgenomen ingreep in het plangebied zal effecten hebben op de aangetroffen vleermuissoorten. De mogelijke effecten zijn:

- Verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis zal verdwijnen of verstoord worden.
- Foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis en waarschijnlijk laatvlieger zal worden aangetast.

Voor vleermuissoorten is het zo dat essentiële foerageergebieden, belangrijke vliegroutes, kraamverblijven, zomer- en winterverblijfplaatsen en baltsplaatsen gezien worden als een vaste rust- of verblijfplaats, ze vormen essentiële onderdelen in de levenscyclus van de soorten.

5.3.1 Effecten op de gewone dwergvleermuis

Het onderzoeksgebied is in gebruik als foerageergebied en er is een kraamkolonie van minimaal 8 exemplaren in het onderzoeksgebied vastgesteld. De vleermuizen bevinden zich in de gevel van het westelijke gedeelte / gebouw, aan de oostzijde (zie bijlage 3). Dit is een vaste rust- en verblijfplaats. Wanneer het westelijke deel van het schoolgebouw gesloopt wordt zal deze vast rust- en verblijfplaats verdwijnen. Het onderzoeksgebied kan door de ingreep deels minder geschikt worden als foerageergebied voor de gewone

dwergvleermuis. Door het verwijderen van met name de tuinbeplanting verdwijnen windluwe locaties die gebruikt worden als foerageergebied. Deze ingreep zal invloed hebben op de dieren die vanaf de aanwezige verblijfplaats en mogelijk andere verblijfplaatsen in de omgeving van het schoolgebouw foerageren in het onderzoeksgebied.

5.3.2 Effecten op de laatvlieger

Er is één foeragerend exemplaar van de laatvlieger aangetroffen. Verblijfplaatsen zijn niet in het onderzoeksgebied aangetroffen.

Het onderzoeksgebied zal door de ingreep lokaal ongeschikt worden als foerageergebied voor de laatvlieger. Op basis van het onderzoek (één waarneming van een foeragerend exemplaar) kan men veronderstellen dat het onderzoeksgebied geen essentieel foerageergebied voor de laatvlieger herbergt.

6 Wettelijke consequenties

6.1 Wettelijke consequenties gierzwaluw

Door het (gedeeltelijk) slopen van het schoolgebouw raken vaste rust- en verblijfplaatsen en essentieel foerageer- en rustgebied van de gierzwaluw niet beschadigd en/of vernield.

Het opstellen van mitigerende en compenserende maatregelen en het aanvragen van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet is voor de gierzwaluw niet noodzakelijk.

Werkzaamheden dienen buiten het broedseizoen gestart te worden om verstoring van broedvogels te voorkomen. Het broedseizoen loopt globaal van maart t/m juli.

6.2 Wettelijke consequenties steenmarter

Door het (gedeeltelijk) slopen van het schoolgebouw verdwijnt geen vaste rust- en verblijfplaats van de steenmarter. Daarnaast is het niet aannemelijk dat het onderzoeksgebied een essentieel onderdeel uitmaakt van het leefgebied van de soort.

Het opstellen van mitigerende en compenserende maatregelen en het aanvragen van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet is voor de steenmarter niet noodzakelijk.

6.3 Wettelijke consequenties vleermuizen

6.3.1 Gewone dwergvleermuis

De ingreep heeft een blijvende verstoring van een vaste verblijfplaats (kraamkolonie) en in mindere mate het foerageergebied van de gewone dwergvleermuis tot gevolg. Voor het foerageergebied is in de omgeving voldoende alternatief gebied voorhanden en derhalve zijn maatregelen ter compensatie van verstoring/vernietiging van het foerageergebied niet noodzakelijk.

Overtreding van de Flora- en faunawet (verdwijnen van verblijfplaats/kraamkolonie) moet voorkomen worden door het nemen van compenserende en mitigerende maatregelen in combinatie met een ontheffingsaanvraag en een ecologisch werkprotocol.

6.3.2 Laatvlieger

Door het (gedeeltelijk) slopen van het schoolgebouw verdwijnt geen vaste rust- en verblijfplaats van de laatvlieger. De ingreep heeft ook geen blijvende verstoring van het foerageergebied van de laatvlieger tot gevolg.

Het opstellen van mitigerende en compenserende maatregelen en het aanvragen van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet is voor de laatvlieger niet noodzakelijk.

7 Conclusie

Aan de hand van de verkregen resultaten en datgene wat gesteld wordt in de Flora- en faunawet kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

7.1 Conclusie gierzwaluw

Er bevinden zich geen vaste rust- en verblijfplaatsen van de gierzwaluw in het onderzoeksgebied. Daarnaast is het onderzoeksgebied niet van belang als foerageergebied voor deze soort.

Bij de geplande ruimtelijke ontwikkeling in het onderzoeksgebied wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van deze soort waardoor het treffen van mitigerende en compenserende maatregelen niet noodzakelijk is.

7.2 Conclusie steenmarter

Er zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen of sporen van de matig beschermde steenmarter in het onderzoeksgebied aangetroffen. Bij de geplande ruimtelijke ontwikkeling in het onderzoeksgebied wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de steenmarter waardoor het treffen van mitigerende en compenserende maatregelen niet noodzakelijk is.

7.3 Conclusie vleermuizen

Door de (gedeeltelijke) sloop van het schoolgebouw verdwijnt er een vaste rust- en verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. Hierdoor dienen compenserende en mitigerende maatregelen voor de gewone dwergvleermuis getroffen te worden om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen (zie hoofdstuk 8). Deze maatregelen kunnen middels een ontheffingsaanvraag getoetst worden door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).

8 Maatregelen

Door de (gedeeltelijke) sloop van het schoolgebouw verdwijnt er een vaste rust- en verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. Door het uitvoeren van de volgende maatregelen wordt overtreding van de Flora- en faunawet voorkomen.

Voorafgaand aan de werkzaamheden te nemen maatregelen:

- Voor de te verwijderen verblijfplaats moeten 4 nieuwe tijdelijke verblijfplaatsen gecreëerd worden.
- De volgende vleermuiskast wordt aanbevolen: Vleermuizenkraamkast Causa van Vivara.
- De kasten moeten binnen het kerngebied van de groep, zo mogelijk binnen 100 meter, eventueel binnen 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats worden geplaatst, buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.
- De kasten moeten verschillende microklimaten aanbieden (clustering met verschillende richtingen).
- De locaties waar de tijdelijke vleermuizenkraamkasten worden opgehangen moeten voldoen aan de eisen zoals gesteld in de Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis (ministerie van Economische zaken):
 - minimaal op 3 meter hoogte
 - geschikte aanvliegeroute
 - vrije vliegruimte
 - lichtvrij
 - vrij van verstoring
 - buiten bereik predatoren
- De vleermuizenkraamkasten moeten aan gebouwen geplaatst worden.
- De locaties van de tijdelijke vervangende kraamverblijfplaatsen liggen bij voorkeur in het zwermgebied van de oorspronkelijke verblijfplaats en worden zo mogelijk afgestemd op de nabije vliegroute.
- Deze verblijfplaatsen moeten tijdig voor de werkzaamheden aanwezig zijn om de dieren te laten wennen aan deze voorzieningen. Voor tijdelijke vervanging van kraamverblijfplaatsen geldt een gewenningsperiode van minimaal één volledig kraamseizoen (begin mei tot en met eind juli) waarin de oude en de nieuwe kraamverblijfplaatsen beiden aanwezig zijn.

Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden te nemen maatregelen:

- Werk buiten de periode dat het verblijf wordt gebruikt als kraamverblijf (mei-juli).
- Voorafgaand aan de eigenlijke werkzaamheden moeten de verblijfplaats ongeschikt gemaakt worden. Minimaal 5 dagen (met avondtemperaturen van meer dan 10 graden Celsius) voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden van het gebouw moet de oorspronkelijke verblijfplaats ongeschikt gemaakt worden. De basis van het

ongeschikt maken is het verstoren van het microklimaat door het creëren van tocht en licht. Het ongeschikt maken van de verblijfplaats moeten gebeuren door of onder begeleiding van een vleermuisdeskundige.

In de nieuwe situatie op te nemen voorzieningen voor de gewone dwergvleermuis om permanent het aanbod en functioneren van de verblijfplaats te garanderen:

- Er moeten 4 nieuwe permanente verblijfplaatsen worden gerealiseerd.
- Deze 4 permanente verblijfplaatsen moeten zich allen inwendig in een gebouw(en) bevinden.
- Duurzame potentiële verblijfplaatsen kunnen in een spouwmuur worden gerealiseerd door deze toegankelijk en geschikt te houden voor vleermuizen. Spouwmuren zijn onder meer geschikt als de gewone dwergvleermuis, afhankelijk van de temperatuur, de keuze heeft om of aan de zijde van de buitenmuur of aan de zijde van de binnenmuur te zitten. Is de vrije ruimte tussen isolatiemateriaal (inclusief platen) en de buitenmuur minder dan 1,5 tot 2 centimeter dan raken ze altijd de buitenmuur, hetgeen niet gunstig is. In nieuwbouw kunnen invliegopeningen worden gecreëerd door middel van stootboegen van 1,5 tot 2 centimeter breed, bij voorkeur op minimaal 3 meter hoogte. Bij gebruik van isolatieplaten in de spouw is het relevant deze platen op te ruwen of stevig kunststof gaas met een maaswijdte van 3 tot 10 millimeter te bevestigen. Wanneer glaswol (en dergelijke) als isolatie wordt gebruikt, is het nodig dunne ruwe platen tegen het isolatiemateriaal aan te brengen, bijvoorbeeld houtwolcement. Bij voorkeur hebben deze verblijfplaatsen een grootte van minimaal 50 x 80 centimeter en worden ze op de hoek van het gebouw gepositioneerd, zodat de vleermuis zich binnendoor van de ene naar de andere kant kan verplaatsen afhankelijk van de klimaatomstandigheden.
- De kasten moeten verschillende microklimaten aanbieden (clustering met verschillende richtingen).
- De locaties waar de tijdelijke vleermuizenkraamkasten worden opgehangen moeten voldoen aan de eisen zoals gesteld in de Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis (ministerie van Economische zaken):
 - minimaal op 3 meter hoogte
 - geschikte aanvliegroute
 - vrije vliegruimte
 - lichtvrij
 - vrij van verstoring
 - buiten bereik predatoren

Maatregelen om aan de zorgplicht te voldoen:

- Er moet een ecologisch werkprotocol opgesteld worden waarin alle ten behoeve van de gewone dwergvleermuis te nemen maatregelen worden vastgelegd. Dit ecologisch werkprotocol moet op de locatie aanwezig zijn en onder alle betrokken partijen bekend zijn. Werkzaamheden moeten aantoonbaar conform dit protocol worden uitgevoerd.
- De werkzaamheden moeten worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis.
- Als tijdens de werkzaamheden toch vleermuizen worden aangetroffen moeten de werkzaamheden onmiddellijk stopgezet worden en moet direct een vleermuisdeskundige ingeschakeld worden.

Bijlagen

- 1 **Verspreidingskaart gewone dwergvleermuis – alle waarnemingen**
- 2 **Verspreidingskaart gewone dwergvleermuis – per veldbezoek**
- 3 **Verspreidingskaart gewone dwergvleermuis – gebruik onderzoeksgebied**
- 4 **Verspreidingskaart laatvlieger – alle waarnemingen**
- 5 **Verspreidingskaart laatvlieger – per veldbezoek**
- 6 **Verspreidingskaart laatvlieger – gebruik onderzoeksgebied**

Bijlage 1 Verspreidingskaart gewone dwergvleermuis – alle waarnemingen

Bijlage 2 Verspreidingskaart gewone dwergvleermuis – per veldbezoek

- 03-04-2014
- 28-04-2014
- 23-05-2014
- 23-06-2014
- 11-08-2014
- 18-09-2014

Bijlage 3 Verspreidingskaart gewone dwergvleermuis – gebruik onderzoeksgebied

- Foeragerend exemplaar
- Vaste verblijfplaats

Bijlage 4 Verspreidingskaart laatvlieger – alle waarnemingen

Bijlage 5 Verspreidingskaart laatvlieger – per veldbezoek

- 03-04-2014
- 28-04-2014
- 23-05-2014
- 23-06-2014
- 11-08-2014
- 18-09-2014

Bijlage 6 Verspreidingskaart laatvlieger – gebruik onderzoeksgebied

- Foeragerend exemplaar
- Vaste verblijfplaats

Staring Advies
Jonker Emilweg 11
6997 CB Hoog-Keppel
T 0314 641 910
info@staringadvies.nl
